

TEOLOGISKA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

Teologiska programmet

Bibelvetenskap

EXAMENSARBETE

Kandidatuppsats

VT-2017

**PAULUS FÖRSTÅELSE AV "SYND" I VALDA DELAR AV ROMARBREVET OCH
DESS BETYDELSE FÖR PAULUS TEXTER OM SAMKÖNADE RELATIONER**

Författare: Johan Norberg

Handledare: Hanna Stenström

Teologiska Högskolan Stockholm

Paul's understanding of the concept of "sin" in his letter to the Romans and the meaning of sin in regard to Paul's words about same sex relations

PAULUS FÖRSTÅELSE AV "SYND" I VALDA DELAR AV ROMARBREVET OCH
DESS BETYDELSE FÖR PAULUS TEXTER OM SAMKÖNADE RELATIONER

Nyckelord

Paulus; Romarbrevet; Samkönade relationer; Synd.

Sammanfattning

Debatten om homosexualitet som synd fördes än en gång upp, i april 2015, i den samhälleliga debatten av flera samstämmiga pingstpastorer i tidningen Dagen. Svenska kyrkan är dessa pastorers motpol då de som organisation viger samkönade par. Denna åsiktsmångfald bland kristna samfund skapar en grund för denna uppsats. Paulus fortsätter att påverka världen med bland annat Romarbrevet och det gör att breven är fortsatt viktiga att studera. Att tolka Romarbrevet, eller andra bibliska texter, utan kontextuell förståelse är att ta en genväg. Att använda en bibeltext för att fördöma eller upphöja i nutid kan vara vanskligt om man saknar förförståelse för hur världen såg ut då texten skrevs.

Syftet med denna uppsats är att undersöka Paulus användning av begreppet ἀμαρτία i Romarbrevet samt om Paulus, i Romarbrevet, ser samkönade relationer som synd. Uppsatsen syftar alltså till att skapa en ökad förståelse för vad Paulus menar när han talar om ἀμαρτία i relation till samkönade relationer.

Uppsatsen kan beskrivas som en idéhistoriskt inriktad studie. Bland annat undersöks antikens syn på sexualitet och stoiska synsätt, som är av relevans för förståelsen av Paulus syn på kön och sexualitet. Studien identifierar vissa för tiden och kulturen typiska föreställningar som antingen finns uttryckligen utsagda i de texter jag studerat eller som ligger som en underförstådd premis. Bland dessa föreställningar finns en förståelse av sexualitet där sexuella relationer alltid är maktrelationer, förståelsen av begreppsparet ”naturligt - onaturligt”, en skapelseologi som återspeglar den maktrelation mellan könen som rådde i det dåvarande samhället men också en förståelse för synden som en dynamisk kraft som man inte kan undslippa samt att den hellenistiske diasporajuden Paulus influerats av stoiska tänkesätt.

Allt detta har spelat roll för Paulus i dennes formulering kring inte enbart samkönade relationer, utan också om övriga moralhandlingar.

Genom denna undersökning blir slutsatsen att Paulus formuleringar inte är enkelspåriga. Det är anledningen till att denna uppsats frågeställning är viktig. För att göra Paulus rättvisa behövs denna form av frågeställning. Denna uppsats mynnar ut i en ökad förståelse för vilka Paulus skrev och hur han valde sina ord och varför. Ett skäl är att han delade uppfattningen att hedningarnas avgudadyrkan ledde till omoraliska handlingar. Mer speciellt för just Paulus är uppfattningen att judarnas lag inte skyddade mot synden, utan snarare synliggjorde synden.

Allt mynnar ut i den brådska Paulus kände gällande att kristna världen. Paulus kristologi är central i hela Romarbrevet och är nyckeln till att förstå dess kontext. Paulus ansåg också att det var brådska att människorna kom till insikt om att den enda som kunde frälsa från synden var Kristus. Det är en stor bakomliggande orsak till varför Paulus valde att formulera sig i så brådska stil som han gjorde.

Innehållsförteckning

Kapitel 1: Inledning.....	7
1.1 Syfte & frågeställningar	8
1.2 Avgränsning	8
1.3 Forskningsgenomgång	9
1.4 Disposition	11
1.5 Centrala begrepp	12
1.5.1 Samkönade relationer.....	12
1.5.2 Vad är ἀμαρτία?	13
Kapitel 2: Metod.....	14
Kapitel 3: Analys & reflektion	15
3.1 Historisk kontext	17
3.1.1 Judiskt och grekisk-romerskt perspektiv på samkönade relationer.....	17
3.1.2 Skillnaden mellan samkönade relationer i grekisk kontext och romersk kontext.....	19
3.1.3 Paulus hellenistiska bakgrund	19
3.1.4 Paulus stoiska influenser	19
3.1.5 Stoikerna.....	20
3.1.6 Ett brott mot den manliga kroppen.....	21
3.1.7 Den antika synen på ἀμαρτία	21
3.2 Synen på synden i Romarbrevet, en översiktlig genomgång	22
3.2.1 Sammanfattande analys av ἀμαρτία och samkönade relationer.....	26
3.2.2 Gudsbilden i Romarbrevet	27
3.2.3 Retoriskt knep	28
3.2.4 Relationen mellan människa och Gud.....	30
3.2.5 παρὰ φύσιν	31
3.2.6 Varför skriver Paulus om παρὰ φύσιν och ἀμαρτία.....	32
3.3 Reflektion	32
Kapitel 4: Slutsats.....	33
4.1 Hur använder Paulus ἀμαρτία och besläktade ord i Romarbrevet?	33
4.2 Hur skriver Paulus om samkönade relationer i Rom 1:26–27?.....	33
4.3 Hur kan Paulus bruk av ἀμαρτία och besläktade ord förstås i relation till den historiska, religiösa och kulturella kontext där Romarbrevet skrevs?	34
4.4 Har Paulus ord om ἀμαρτία och samkönade relationer sin grund i den kulturella kontext som Paulus rörde sig i?.....	35

4.5 Använder Paulus ord som syftar på samkönade relationer, παρὰ φύσιν, ἁμαρτία och besläktade ord tillsammans i Rom 1:18–32 och i så fall hur?.....	35
4.6 Innebär Paulus syn på ἁμαρτία att samkönade relationer är synd, enligt Paulus i Romarbrevet?	36
Kapitel 5: Sammanfattning & avslutande reflektion	37
Bibliografi	38

Kapitel 1: Inledning

Bakgrunden till denna uppsats och dess frågeställningar är det samlade uttalandet av tjugotvå pingstpastorer, under våren 2015, där de menade att alla människor är syndare och där särskilt homosexualitet av dem ansågs vara en synd: ”Vi menar att praktiserande homosexualitet, utifrån vad Bibeln säger, är synd.”¹

Det finns fler än ett kristet synsätt på ämnen som samkönade relationer. Ett av dessa är det synsätt som pingstpastorerna presenterade i sin debattartikel och som exemplifierats ovan. Ett annat exempel på ett kristet synsätt kring samkönade relationer är att Svenska kyrkan, sedan 2009 som organisation, viger samkönade par. Att det finns en åsiktsmångfald i Sverige bland kristna samfund gör att det finns en grund för att undersöka denna fråga närmare, med hjälp av de antika källorna som bland annat innefattar bibeln.²

Det är viktigt att studera Paulus brev just för att breven fortsätter att ha stor påverkan på världen. Därför är det viktigt att studera synen på samkönade relationer i den kontext som Paulus rörde sig i.³ Paulus beskrivning av den samkönade relationen som en handling *παρὰ φύσιν*, som betyder mot naturen, påverkar världen än idag.⁴

Att studera detta ämne inom bibelvetenskapen kan möjliggöra att ämnet för denna uppsats lyfts upp och att den antika kontexten och dess kulturella ståndpunkter kan belysas. Att se varför man då stod för specifika åsikter och på sätt kunna ge en förklaring till om åsikter berodde på författarens egna personliga åsikt, var färgat av den kulturella kontext som denne rörde sig i eller om det fanns teologiska skäl.⁵

Jag delar Jesper Svartviks övertygelse om att bibelvetenskapen ger oss nödvändiga kunskaper för att kunna förstå de bibeltexter som handlar om exempelvis samkönade relationer och *ἀμαρτία*, i deras historiska kontexter. Hänvisar man till en antik text som fördömer exempelvis samkönade relationer, utan att känna till den antika kontexten så riskerar man att frångå något fundamentalt. Bibelvetenskapen kan möjliggöra att en antik text

---

¹ Tommy Dahlman et al., Bibeln tydlig om homosexualitet, *www.dagen.se*, Hämtad 9.4.2015. Debatt.

² Svenska kyrkan, Samkönade äktenskap, *www.svenskakyrkan.se*, Hämtad 21.12.2016. Några viktiga årtal och beslut i fråga om homosexuell samlevnad.

³ Joseph A. Marchal, *Studying Paul's Letters: Contemporary Perspectives and Methods* (Minneapolis: Fortress Press, 2012), s. 12.

⁴ Bernadette J. Brooten, *Love Between Women: Early Christian Responses to Female Homoeroticism* (Chicago: University of Chicago Press, 1996), s. 196.

⁵ Martti Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World* (Minneapolis: Fortress Press, 1998), s. 123.

kan få den akademiska och den kyrkliga världen att mötas på ett rättvist sätt, utan att den ena stänger ute den andra.⁶

1.1 Syfte & frågeställningar

Syftet är att undersöka Paulus användning av begreppet ἁμαρτία i Romarbrevet samt om Paulus, i Romarbrevet, ser samkönade relationer som synd. Syftet är också att undersöka vilka kulturella bakomliggande orsaker som låg till grund för hur Paulus skrev. Dessa orsaker presenteras i den avslutande sammanfattningen. Uppsatsen syftar till att skapa en ökad förståelse för vad Paulus menar när han talar om ἁμαρτία i relation till samkönade relationer.

För att kunna uppnå syftet ställer jag följande frågor till Romarbrevet:

1. Hur använder Paulus ἁμαρτία och besläktade ord i Romarbrevet?
2. Hur skriver Paulus om samkönade relationer i Rom 1:26–27?
3. Hur kan Paulus bruk av ἁμαρτία och besläktade ord förstås i relation till den historiska, religiösa och kulturella kontext där Romarbrevet skrevs?
4. Har Paulus ord om ἁμαρτία och samkönade relationer sin grund i den kulturella kontext som Paulus rörde sig i?
5. Använder Paulus ord som syftar på samkönade relationer, παρὰ φύσιν, ἁμαρτία och besläktade ord tillsammans och i så fall hur?
6. Innebär Paulus syn på ἁμαρτία att samkönade relationer är synd, enligt Paulus i Romarbrevet?

1.2 Avgränsning

De textavsnitt som används för att undersöka synen på ἁμαρτία är hämtade från Romarbrevets kapitel 2–8. Ordet ἁμαρτία förekommer på ytterligare två ställen, i kapitel 11 och 14, men jag avgränsar mig till de bibelställen som förekommer i kapitel 2–8. De textavsnitt som omfattas i denna undersökning är Rom 2:12, 3:9, 3:19–20, 3:23, 4:7–8, 5:8, 5:12–13, 5:19, 5:20–21, 6:1–2, 6:6–7, 6:10–14, 6:15–16, 6:16–18, 6:22–23, 7:17–21, 8:3.

---

⁶ Jesper Svartvik, *Bibeltolkningens bakgator: Synen på judar, slavar och homosexuella i historia och nutid* (Stockholm: Verbum, 2006), s. 11–14.

Det textavsnitt ur Romarbrevet som användas för att undersöka den syn på samkönade relationer som formuleras i brevet är Rom 1:18–32 som helhet då det omfattar omoraliska handlingar. Rom 1:26–27 är den centrala delen för samkönade relationer.

Uppsatsens fokus är inte att besvara hur likartad eller inte synen på samkönad sex hade kunnat vara i dag mellan de kristna samfundet i frågan kring samkönad sex om Paulus inte skrivit dessa rader.

1.3 Forskningsgenomgång

Den tidigare forskning som gjort inom ämnet Romarbrevet och Paulus är mycket omfattande och det gör detta till ett svårt kapitel. Det finns en rejäl spännvidd som omöjliggör en total översikt i denna uppsats. Den litteratur som jag väljer att ta upp här är den som varit till hjälp för min undersökning och har gett rimliga sammanställningar om samkönade relationer under antiken, med inslag av tradition och makt. De författare jag tar upp i detta avsnitt, Brooten, Nissinen, Svartvik, delar uppfattningen att sexuella relationer under antiken förväntades följa ett visst mönster. Detta mönster var rollbaserat och uppdelat i aktiv och passiv. En sexuellt okomplicerad relation innebar under antiken att mannen var den aktive och kvinnan den passive. Se exempelvis Nissinen.⁷

Det första arbete som bör nämnas i sammanhanget är Bernadette J. Brootens *Love between Women: Early Christian Responses to Female Homoeroticism*. Brooten bidrar med ett perspektiv på samkönade relationer utifrån kvinnornas perspektiv under antiken. Brooten betonar att kvinnliga samkönade relationer existerade, men att de inte var okomplicerade, även om de idag har en annan status än under antiken. Synen på kvinnliga samkönade relationer bestod av att dessa i grunden innebar ett onaturligt sexuellt beteende. Anledningen var dels den uteblivna penetreringsförmågan, som i sig innebar att kvinnan hade sin naturliga plats som den passive, och dels på att de genusbaserade rollerna, aktiv och passiv, plötsligt inte längre var applicerbara i den sexuella akten.⁸

Det andra arbetet i detta sammanhang är Martti Nissinens *Homoeroticism in the Biblical World, a Historical Perspective*. Nissinen bidrar, utöver en omfattande historisk bakgrund till de rollstrukturer som omfattade sexuella relationer under antiken, med olika perspektiv på samkönade relationer. Bland annat de grekiska pederastriska relationerna, samt den statusbaserade relationen mellan ägaren och slaven i romersk kontext. Nissinen berör

---

⁷ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 79

⁸ Brooten, *Love Between Women*, s. 264–266

visserligen också, som Brooten, kvinnornas perspektiv under antiken, men inte på samma nivå. Nissinen framhåller att samkönade relationer under antiken inte var identitetsskapande. Synen på samkönade relationer var annorlunda under antiken jämfört med idag då samkönade relationer dag på många sätt är identitetsskapande. Identitetsskapande innebär att man är det man gör. Samkönade relationer har en negativ status inom de Abrahamic religionerna och grunden för denna syn är bland annat Romarbrevet, men även texter ur Torah; 1 Mosebok och 3 Mosebok. Nissinen menar att det som framför allt genomsyrar antika texter är rollstrukturer samt kontextuella värderingar.⁹ Nissinen tar upp olika perspektiv på vad som var naturligt och onaturligt där ett var att man gjorde tvärtemot vad man i normala fall gjorde. Det kunde vara ett sätt för Paulus att betona att människornas inre begär drog dem till varandra på ett onaturligt sätt. Ett annat perspektiv kunde vara att samkönade relationer inte ansågs vara en normal samhälllig handling, om samhället generellt sett förordade heterorelationer.¹⁰

Jesper Svartviks *Bibeltolkingens bakgator: synen på judar, slavar och homosexuella i historia och nutid* belyser att bibelfrågor inte alltid är enkelspåriga. Svartvik erbjuder en ingång till ögonöppnande och ett intresse av att undersöka vad som finns bakom bibeltexten. Bara en sådan sak som att Sodom inte är en referens till män som dras till samkönade relationer, utan att det istället kan handla om en ogästvänlig attityd. Svartvik tar upp att man under antiken ansåg att det endast fanns ett kön; det manliga. Att handlingar bedömdes utifrån en skala som gick ut på att man var mer eller mindre manlig. Svartvik betonar att sexualakten var en maktdemonstration som exemplifierades i penetreringen, där mannen var den dominerande parten och kvinnan den som dominerades. Svartvik lyfter fram att det fanns vissa plikter som mannen och kvinnan hade och de utgick från de genusbaserade rollstrukturerna. Kvinnan skulle bli gjord och mannen skulle göra. Sex markeras av Svartvik som en maktdemonstration.¹¹

Efter en genomgång av relevant forskning om sexualitet och tolkning av texter om samkönade relationer vill jag nämna en bok som ger ett viktigt perspektiv, nämligen hur Paulus texter kan förstås som präglade av stoiskt tänkande. Troels Engberg-Pedersens *Paul and the Stoics* bidrar framför allt med kunskap om att Paulus inte var en uttalad stoiker, utan att Paulus snarare delade stoiska tankegångar.¹² Paulus var inte stoiker på så sätt att han var del av en förening, däremot delade han och på vissa håll modifierade stoiska tankesätt. Ett exempel på detta är den metod som Engberg-Pedersen använt i sin studie. Metoden går ut på

---

⁹ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 1–4

¹⁰ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 103

¹¹ Svartvik, *Bibeltolkingens bakgator*, s. 277–301

¹² Troels Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics* (Edinburgh: T&T Clark, 2000), s. 47.

att belysa likheter mellan stoiskt och Paulus eget uttrycks och tankesätt. Modellen som används är I-X-S. I det stoiska perspektivet står I för den enskilda individen. X står för förnuftet och är en form av gudsuttryck, det handlar om att handla moraliskt riktigt. S är en markering för att individen är del av ett *vi*, en större grupp. Modellen går ut på att individen gått från att vara en enskild individ, till att vara del av en större gemenskap, till att känna sig som en del av något större förnuftsmässigt, logos. Detta logos är förnuftet och basen för moraliskt handlande.¹³ Hos Paulus handlar det om att I är individens fokus på att få uttryck för sina egna individuella begär. S går ut på att individen blir del av en större grupp, de Kristustroende. X står för Gud och Kristus.¹⁴ Med denna modell kan man säga att Paulus går från att ha varit en uttalad stoiker till att istället ha tagit del av och modifierat ett stoiskt tankesätt.

Den litteratur som finns om Paulus teologi är mycket omfattande och jag väljer därför att endast lyfta fram ett exempel. I boken *Sin* skriver Paula Fredriksen ett avsnitt om Paulus och synden. Hon skriver om Paulus generellt sett och om bakgrunden till bilden av hedningarna som fanns under antiken. Hon beskriver särskilt Paulus syn på hedningarna. Fredriksen lägger fram en bild av vad det skulle betyda för hedningarna, enligt Paulus, om de kom till tro på Kristus. Paulus såg hedningarnas existens som ett bevis för att denna hedningarnas mission var viktig. Fredriksen betonar att det viktiga för Paulus var att få hedningarna och de judar som inte var Kristustroende att komma till tro på Kristus. Paulus syn på synden, men också Kristus som syndoffer, gjorde att Paulus hade en förhoppning om att Kristus skulle komma ytterligare en gång, men denna gång för att etablera Guds rike.¹⁵

1.4 Disposition

Kapitel 1 är uppsatsens inledning och där presenteras bakgrunden till hur uppsatsens ämne uppstod. Därefter följer en kortare beskrivning av syftet och frågeställning. Följt av avgränsning, tidigare forskning och centrala begrepp.

Kapitel 2 presenterar den/de metoder som används i uppsatsen.

Kapitel 3 innehåller uppsatsens analysdel.

Kapitel 4 innehåller uppsatsens slutsatser angående uppsatsens frågeställningar utifrån uppsatsens analysdel.

---

¹³ Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 34–36

¹⁴ Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 36–44

¹⁵ Paula Fredriksen, *Sin: The Early History of an Idea* (NJ: Princeton University Press, 2012), s. 22–49.

Kapitel 5 innehåller en diskussion som är dels teoretisk, metodisk och empirisk. Här presenterar jag mitt eget potentiella bidrag till forskningen. Kapitlet och uppsatsen avslutas med en reflektion samt en sammanfattning.

1.5 Centrala begrepp

Jag vill under detta avsnitt presentera uppsatsens mest centrala begrepp: ”samkönade relationer” och ”ἀμαρτία”.

1.5.1 Samkönade relationer

Homosexualitet är ett begrepp som uppstod först under 1800-talets andra hälft. Samkönade relationer innehåller och tar hänsyn till en rollhierarki i den sexuella akten; aktiv och passiv. Denna rollhierarki var särskilt tillämplig under antiken. Det är viktigt att homoerotik under antiken förstås som en form av maktdemonstration och en lämplig antik förståelse av samkönade relationer är att det var något man gjorde snarare än att det var identitetsskapande. Jag benämner homoerotik som samkönade relationer och det innebär en samkönad sexuell akt som inte främst är identitetsskapande, utan handlar om en sexuell handling som utförs av två personer av samma kön.¹⁶ Homosexuell betyder att en person får sina sexuella behov stillade tillsammans med personer av samma kön som en själv. Därav skapas en förståelse för ordet samkönade relationer.¹⁷ Jag använder samkönade relationer som en medveten term som är lättförståelig. Homosexualitet är en term jag undviker för att den termen idag är identitetsskapande till skillnad från hur man såg på samkönade relationer under antiken.

En annan anledning till att jag inte använder termen homosexualitet är för att det i Gamla testamentet, som Paulus refererar till i Romarbrevet, inte nämns något om kvinnliga samkönade relationer. Anledningen till det var att man under antiken ansåg att det endast fanns ett kön; det manliga. Det är anledningen till att endast mannen är omnämnd i 3 Mos 18:22. Männens uppgift var att bestämma och kvinnornas uppgift var att lyda. Därav anledningen att inte benämna samkönade relationer som homosexualitet.¹⁸

---

¹⁶ Jeffrey S. Siker, *Homosexuality and Religion: An Encyclopedia* (Greenwood Publishing Group, 2007), s. 3–5.

¹⁷ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 16–17

¹⁸ Svartvik, *Bibeltolknings bakgator*, s. 283–284

1.5.2 Vad är ἀμαρτία?

Det grekiska ordet för synd, ἀμαρτία, motsvarar flera betydelser och används därför som ett paraplybegrepp. Jag använder synd som en paraplyterm för sådant som kan vara flera olika saker. I analyskapitlet lägger jag fram, med stöd av Anchor Bible Dictionary, förutsättningarna för ἀμαρτία och presenterar en för antiken allmän syn på ἀμαρτία och presenterar Paulus syn på ἀμαρτία.

Kapitel 2: Metod

Denna uppsats kan i det närmaste beskrivas som en idéhistoriskt inriktad studie. För att besvara frågorna tar jag stöd av sekundärlitteratur om exempelvis synen på sexualitet i antiken, stoiska synsätt och söker genom frågorna identifiera vissa för tiden och kulturen typiska föreställningar som antingen finns uttryckligen utsagda i de texter jag studerat eller som ligger som en underförstådd premis.

De premisserna kan vara att det fanns vissa sätt att förstå sexuella relationer, manlighet och kvinnlighet, relationen mellan Gud och Guds folk samt relationen mellan Gud och de som inte ansågs vara del av förbundet med Gud.¹⁹

Dessa premisser vill jag identifiera i Paulus skrivande, både utifrån vad Paulus skriver och även utifrån det Paulus inte uppenbart skriver men som ändå krävde ett visst mått av förförståelse för att förstå Paulus brev. Den antika synen på och förståelsen för sexualitet, som Paulus inte går in på nämnvärt, förutsätts i Paulus brev och var del av mottagarnas förförståelse. Dessa premisser kan vara svåra att identifiera idag eftersom att vi på många sätt inte delar den antika synen på exempelvis sexualitet, manlighet, Gud och naturlagar.

Dessutom undersöks, med stöd av tidigare forskning, vilka innebörder begreppet ἀμαρτία, dess besläktade ord som begrepp som παρά φύσιν har i tidigare bibliska texter, i samtida judiska texter, samt att relatera vad Paulus skriver om samkönade relationer till tidigare forskning och synen på dessa i Paulus samtid. Det gör det möjligt att besvara frågor om vad Paulus menade med att benämna samkönade relationer som mot naturen, samt att förstå de ordval och exempel som nämns i de utvalda textavsnitten.²⁰

---

¹⁹ John Haralson Hayes och Carl R. Holladay, *Biblical Exegesis: A Beginner's Handbook* (Louisville: Westminster John Knox Press, 2007), s. 53–58.

²⁰ Marchal, *Studying Paul's Letters*, s. 15–29

Kapitel 3: Analys & reflektion

Strukturellt kan Romarbrevet delas in i lite olika delar. Ett möjligt sätt att formulera det övergripande temat i Rom 1:18–32 är ”människan är utlämnad till sig själv”.²¹ Ett annat är ”Synden som konsekvens av människornas bortträngning av sanningen”.²² Det övergripande tema jag föredrar är människan är utlämnad till sig själv. Paulus skriver att Gud övergav människorna. De samkönade relationerna kan förstås som att människorna handlar så som de gör just för att Gud övergivit dem.

Rom 2:12–16 kan ha det övergripande temat ”judarnas lag, hedningarna och domen”.²³ En annan möjlighet är att avsnittet skulle kunna ingå i ett större avsnitt, Rom 2:1–Rom 3:8 och ha temat ”Alla är lika, oberoende om de har lagen eller inte”.²⁴ Här väljer jag det översiktliga temat alla är lika, oberoende om de har lagen eller inte. Detta då Paulus i textavsnittet uttrycker att juden och hedningen är lika inför Gud. Detta översiktliga temas konsekvenser för synen på synden är att alla människor är syndare. Oavsett bakgrund så har alla människor syndat och står bredvid varandra inför Gud.

Rom 3:9–20 kan ha temat ”alla ska dömas”.²⁵ Det skulle även kunna ha temat ”Beviset för allas synd”. Det översiktliga tema jag föredrar är en kombination av dem. Paulus betonar att alla människor är syndare och att de som har lagen, judarna, inte har någon egentlig fördel jämfört med hedningarna. Paulus bevisar med hänvisning till gammaltestamentliga texter att lagen endast kan upplysa om synden, inte befria från den.

²⁶ Rom 3:23 ingår i avsnittet 3:21–31 och hela avsnittet skulle kunna ha temat ”Guds rättfärdighet genom trofasthet och tro”.²⁷ En annan övergripande tematik skulle kunna vara ”Försoningen och nåden genom korset”.²⁸ Det översiktliga tema jag föredrar är försoningen och nåden genom korset. Detta då Paulus betonar att korset är vägen till rättfärdighet går genom korset och den uppoffring Gud gjort för människorna.

Rom 4:7–8 är del av avsnittet 4:1–25 och skulle kunna ha det övergripande temat ”Exemplet Abraham: rättfärdigheten tillräknad”.²⁹ Textavsnittet skulle också kunna ha

---

²¹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 37

²² Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 22

²³ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 60

²⁴ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 29

²⁵ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 86

²⁶ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 46

²⁷ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 94

²⁸ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 53

²⁹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 107

temat ”Abrahams rättfärdighet kom genom tron”.³⁰ Det översiktliga tema jag föredrar är att Abrahams rättfärdighet kom genom tron. Paulus beskriver att Abraham var rättfärdig och förutsätter en förförståelse om att Abraham sågs som en rättfärdig man. Paulus beskriver hur Abraham blev rättfärdig. Kanske kan detta tema ses som en central del för brevet just för att Abraham, särskilt för de judiska läsarna, används för att betona rättfärdighet.

Rom 5:8 är del av det större avsnittet Rom 5:1–11 och det övergripande temat skulle kunna vara ”Uppmaning till stolthet”.³¹ Rom 5:12–13 och Rom 5:19–21 hör till avsnittet Rom 5:12–21 och skulle kunna ha det övergripande temat ”Adam och Kristus”.³² Hela avsnittet, Rom 5:1–21 skulle också kunna ha det övergripande temat ”Kristus som inrättare av ett nytt system sedan Adams fall”.³³ Det övergripande tema jag föredrar är Kristus som inrättare av ett nytt system sedan Adams fall. Det täcker in hela textavsnittet där Paulus går tillbaka till Adam och syndens kommande in i världen. Paulus betonar att liksom synden kom in i världen genom en enda människa så har Kristus, som en enda människa, tvättat bort synden genom nåd. Detta tema betonar att nåden övervinner synden.

Rom 6:1–2, 6:6–7 och 6:10–14 hör till det övergripande avsnittet Rom 6:1–14 och kan ha det övergripande temat ”Fria från synden”.³⁴ 6:15–16, 6:16–18 och 6:22–23 är del av avsnittet Rom 6:15–23 och skulle kunna ha det övergripande temat ”Fria från att synda”.³⁵ Hela avsnittet, Rom 6:1–23, skulle också kunna ha det övergripande temat ”Ett nytt liv i Kristus”.³⁶ Det mest passande översiktliga temat är ett nytt liv i Kristus. Det täcker in de övriga teman som räknats upp inom samma textavsnitt. Paulus menar att alla människor fram till dess att Kristus dog på korset varit fångar och slavar under synden. Nu är alla människor fria från synden. Alla människor har fått en ny chans att och kan börja om på nytt. Paulus betonar skiftet av fokus och det innebär att människornas handlande hädanefter måste betänkas.

Rom 7:17–21 hör till det stora avsnittet Rom 7:7–25 och det övergripande temat skulle kunna vara ”Ett liv efter lagen”.³⁷ Hela avsnittet, Rom 7:1–25, skulle också kunna ha temat ”Evangeliet besestrar lagens förvanskning”.³⁸ Det övergripande tema jag föredrar är att evangeliet besestrar lagens förvanskning. Det innebär att lagen inte längre är underordnad

---

³⁰ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 60

³¹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 123

³² Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 135

³³ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 69

³⁴ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 147

³⁵ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 160

³⁶ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 83

³⁷ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 179

³⁸ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 98

synden. Kristus försonande och nådefulla död på korset har gjort att lagen hädanefter är eftersträvansvärt och ett mål för varje människa.

Rom 8:3 tillhör Rom 8:1–11 och det övergripande temat skulle kunna vara ”Ett liv efter anden”.³⁹ Textavsnittet skulle även kunna vara del i det större avsnittet Rom 8:1–39 och då kunna ha det övergripande temat ”Att hantera sårbarheten och kontrasten mellan köttet och anden”.⁴⁰ Jag föredrar det övergripande temat att hantera sårbarheten och kontrasten mellan köttet och anden. Det är som en dragkamp där människans köttliga lustar slåss mot människans andlighet. Därför kan detta övergripande tema sammanfatta hela det större textavsnittet. Synen på synden förstås som en dynamisk kraft och är i enlighet med Paulus översiktliga syn på syndens kraft.⁴¹

3.1 Historisk kontext

I den historiska kontexten presenteras olika perspektiv på samkönade relationer och synd.

3.1.1 Judiskt och grekisk-romerskt perspektiv på samkönade relationer

En sexuell relation förutsatte ur ett grekisk-romerskt perspektiv under antiken två roller: passiv och aktiv. I relationen man och kvinna var rollerna aktiv och passiv okomplicerat, men mellan två män blev det komplicerat eftersom en av männen då tog kvinnans roll som passiv. I grekisk-romersk kontext var samhället dels baserat på genus men också på status och det manifesterades särskilt i relationen ägare och slav, där ägaren var den överordnade och slaven den underordnade. Manliga prostituerade räknades också in som underlägsna och kunde vara del i denna form av maktrelation. Relationen byggde på att slaven eller den prostituerade sågs som en ägodel som dess ägare ägde rätten att utnyttja.⁴² Samkönade relationer mellan två kvinnor sågs som ett onaturligt beroende på att kvinnor saknade den fysiska förmågan att penetrera. Det sågs som ett grovt övertramp om två kvinnor ingick samkönad relation med varandra. Synen på samkönade relationer mellan män var också förkastligt, däremot något som kunde ske genom penetreringsförmågan. Anledningen till denna syn på den kvinnliga samkönade relationen tycks ha varit att det sågs som ett slag mot det manliga egot. Att en

---

³⁹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 197

⁴⁰ Jewett, *Romans: A Short Commentary*, s. 108

⁴¹ Sanders, *Sin*, s. 44–46

⁴² Svartvik, *Bibeltolknings bakgator*, s. 299–301

kvinnan tog den aktiva rollen sågs som ett hot mannens roll som aktiv, dessutom innebar det ett brott mot den världsbild som rollstrukturerna erbjöd. Det naturliga i den grekisk-romerska kontexten var utgående från att mannen skulle vara den aktiva och kvinnan den passiva i en sexuell relation.⁴³ Synen på kvinnor under antiken var att de visste sin plats som underordnade. Kvinnor i samkönade relationer ansågs ha blivit som män då de försökte bli något som de enligt naturen inte skulle vara, då de försökte ta rollen som den penetrerande.⁴⁴ De kvinnor som däremot fortsatte vara passiva i den samkönade relationen ansågs däremot inte ha gjort något fel.⁴⁵ Även om det sågs som onaturligt så fanns en uppfattning under antiken att kvinnor kunde ha samkönat sex med andra kvinnor, även om det generellt sett krävdes en penis för att kunna genomföra ett penetrerande samlag. Om penis uteblev saknades ett penetrerande manligt könsorgan och därmed ansågs det onaturligt. Det som krävdes för att kvinnor skulle kunna ha en samkönad relation var penetrering och det som skulle kunna lösa den biten var en förstörad kvinnlig klitoris eller annat penetrerande föremål.⁴⁶

En form av sexuell relation som fanns i den grekiska kontexten under antiken och som var av uppfostrande art var pederasti. Relationen handlade om att en ung man i åldern 12–17 år hade en sexuell relation med en äldre man. Själva uppfostran handlade om att den yngre fick en äldre man som mentor, i gengäld fick den äldre mannen njuta sexuellt av den yngre. Om den unga mannen däremot fortsatte att vara del av den samkönade relationen efter att ha fyllt 17 år, eller fått skägg, så sågs det som skamligt. När pojkarna ansågs ha blivit män så kunde de då ta den mer aktiva rollen, istället för den passiva som de haft under ungdomen.⁴⁷

Den judiska kontexten framhöll inte social status, däremot var strukturen genusbaserad med sin grund i skapelseordningen. 3 Mos 18:22 refererar till samkönat sex och benämner det som något avskyvärt om en man har samlag med en annan man på samma sätt som denne skulle ha sex med en kvinna. För judiska män innebar detta att det fanns en förförståelse om att judiska män enbart fick ha sex med kvinnor och aldrig med andra män. Inom den judiska kontexten sågs samkönade relationer som ett brott mot Guds skapelseordning. I den grekisk-romerska kontexten fanns det tillfällen då det var i det närmaste brukligt med samkönade relationer⁴⁸

---

⁴³ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 76–79, s. 83

⁴⁴ Brooten, *Love Between Women*, s. 241–244

⁴⁵ Brooten, *Love Between Women*, s. 151

⁴⁶ Brooten, *Love Between Women*, s. 190–192

⁴⁷ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 57–69

⁴⁸ Svartvik, *Bibeltolkningens bakgator*, s. 299–301

3.1.2 Skillnaden mellan samkönade relationer i grekisk kontext och romersk kontext

Skillnaden mellan den romerska och grekiska kontexten var den grekiska kulturens pederasti som samkönad relation sågs som en fostrande relation som pågick under en begränsad tid och syftade till att göra pojkar till män. Den romerska synen på samkönad relation var statusbaserad och tillåtet endast i relationen ägare och slav.⁴⁹

3.1.3 Paulus hellenistiska bakgrund

Paulus åsikter om hur man skulle leva hade mycket med hans judiska bakgrund att göra och han påverkades av den kulturella kontext han levde i som diasporajude. Att Paulus skriver om vad som är naturligt och onaturligt, om skamfulla lustar och begär, har sitt ursprung i den hellenistiska bakgrund som Paulus präglades av och levde i. Den genusbaserade rollstruktur som Paulus lyfter fram som grunden till vad som är naturligt och onaturligt grundar sig i synen på kvinnor och män. Denna syn var inte Paulus själv upphovsman till, snarare det var något som genomsyrade den hellenistiska kulturen. Den stoiska filosofin påverkade Paulus syn på vad som var naturligt och onaturligt.⁵⁰

Paulus kritik mot hedningarna och den hellenistiska kulturen kom sig av Paulus bakgrund som hellenistisk diasporajude. Paulus ansåg att hedningarna stod för omoraliska handlingar, bland annat sexuella handlingar, och avgudadyrkan. I likhet med författaren till Salomos Vishet så ansåg Paulus att hedningarna ägnade sig åt onaturligt sex och därigenom fick utlopp för sina innersta lustar.⁵¹

3.1.4 Paulus stoiska influenser

Paulus kopplas samman med stoicismen, men inte för att Paulus var stoiker utan för att han delade många stoiska tankar och tankesätt. Ett exempel är när stoikerna använde sig av

---

⁴⁹ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 69–73

⁵⁰ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 103–113

⁵¹ Fredriksen, *Sin*, s. 22–49

rationalitet och förnuft så använde sig Paulus av Gud och Jesus. Stoikerna kopplar således samman rationalitet och förnuft och på samma sätt kopplar Paulus samman Gud och Jesus.⁵² Paulus delade mycket av det stoiska tankesättet vars utgångspunkt var att kontrollera den egna lusten och undvika fysisk njutning, eftersom den endast ansågs vara tillfällig. Det viktiga var att inte ge efter för det kroppsliga begäret eftersom det var det andliga behovet som skulle styra människans liv och inte det fysiska behovet.⁵³ Det man hade möjlighet att påverka, det som stoikerna klassificerade som vishet, var att känna till sina egna begränsningar. Det innebär att det som går att påverka, genom självdisciplin, är det kroppsliga begäret, den innersta lusten, samt de valmöjligheter man ställs inför. Det man själv inte kan påverka är hur andra lever sina liv, samt att det finns vissa delar i det egna livet som man inte kan ändra på, exempelvis att man en dag kommer att dö. Paulus gör tvärtemot det stoiska tankegodset, som innebär att man enbart kan påverka sig själv och sitt eget liv, när Paulus mission går ut på att omvända de som inte är Kristustroende.⁵⁴

3.1.5 Stoikerna

Klassificeringen av vad som är gott och vad som är ont är en referens till det stoiska tänkandet. För att kunna leva ett lyckligt liv ansåg stoikerna att man skulle beakta tre saker; dygd, natur och förnuft. Det stoikerna såg som gott var det moraliskt goda och vägen till att göra det moraliskt goda gick genom dygden. Målet för stoikerna var således att vara fulla av dygd, endast då kunde man anses vara vis. Att vara full av total dygd kunde dock ses som ouppnåeligt med tanke på att det finns delar i livet som kan tyckas vara nödvändiga, exempelvis att sköta sitt arbete som i sig inte kunde ses som något som hjälpte till att göra en full av dygd. Naturen och förnuftet var ett samspel för stoikerna och handlade om att man skulle lyssna till det förnuft som var nedlagt i människan. Naturen syftar till den ordning som tillsammans med förnuftet skapar ett logiskt samband, som en slutledning som blir uppenbart logisk när förnuft och natur samspelar. Stoikerna såg frihet som ett sätt att känna sig själv. Det var först när man kunde behärska sig och inte ge efter för känslor som ilska och sexuell lust som man kunde ses som fri från lidelser. Den fysiska njutningen var således något som var totalt negativt i stoikernas sinnevärld då den sågs som temporär. De ansåg att om något inte

---

⁵² Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 46–47

⁵³ Svante Nordin, *Filosofins Historia: Det västerländska förnuftets äventyr från Thales till Postmodernismen* (Lund: Studentlitteratur, 2013), s. 144–148.

⁵⁴ Joan A. Price, *Understanding Philosophy: Ancient and Hellenistic Thought* (New York: Chelsea House, 2008), s. 89–91.

kunde nås så skulle man skifta fokus och lägga sin energi där den istället behövdes.⁵⁵

Stoikerna såg, på ett individuellt plan, det som potentiellt kunde inträffa som något som var underställt människan och det kunde man påverka. Det man inte kunde påverka var delar som stod över en, som att man en dag skulle dö.⁵⁶

Attityden var viktig för stoikerna, särskilt då den påverkade ens handlingar. Stoikerna hade så kallade lastkataloger där huvudgrupperna var sorg, rädsla, begär och njutning. Utifrån dessa huvudgrupper kom så kallade metalaster som bland annat var själviskhet, avund och stridslustnad.⁵⁷

3.1.6 Ett brott mot den manliga kroppen

Varför den sexuella handlingen, som Paulus beskriver som att de förnedrade sina kroppar, nämns är för att Paulus ville förmedla att människornas felaktiga beteende orsakade att deras kroppar fick ta straffet för deras felaktiga beteende.⁵⁸ Det var förnedrande och ett skamligt beteende om en man lät sig penetreras och det orsakade, enligt judiskt synsätt, ett brott mot den manliga kroppen.⁵⁹

Människornas kunskap om Gud synliggjordes genom det som var skapat.⁶⁰ Avgudadyrkan, vilket innebär att dyrka det som är skapat, ansågs leda till omoraliskt handlande som direkt påverkade den som skiftat fokus från att dyrka skaparen till att istället dyrka det som var skapat.⁶¹ Att följa kroppens innersta lustar var ett exempel som Paulus tog för att visa hur den fysiska kroppen drabbats av att de innersta lustarna genom begäret påverkats och förvridits människan.⁶²

3.1.7 Den antika synen på ἀμαρτία

I artikeln ”Sin” i Anchor Bible Dictionary beskrivs att man under antiken, och i den tidiga kyrkan, såg på ἀμαρτία som något som kunde undvikas. Det var ett felaktigt beteende som

---

⁵⁵ Nordin, *Filosofins Historia*, s. 144–152

⁵⁶ Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 65–66

⁵⁷ Samuel Byrskog, *Romarbrevet 1-8* (Stockholm: Verbum, 2013), s. 41.

⁵⁸ Sandra Hack Polaski, *A Feminist Introduction to Paul* (St. Louis: Chalice Press, 2005), s. 22.

⁵⁹ Polaski, *A Feminist Introduction to Paul*, s. 21–23

⁶⁰ Jonathan A. Linebaugh, *God, Grace, and Righteousness in Wisdom of Solomon and Paul's Letter to the Romans: Texts in Conversation* (Boston: Brill, 2013), s. 96–98.

⁶¹ Linebaugh, *God, Grace, and Righteousness*, s. 99–100

⁶² Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 210–212

individerna gjorde sig skyldiga till, men individerna kunde vända om och istället göra det rätta. Ett annat perspektiv på ἁμαρτία var att de som inte var Kristustroende ansågs vara syndare. Ett förenat judiskt och kristet perspektiv var att Gud älskade alla människor, också de som syndat, och gav alla möjligheten att vända om.⁶³ Under antiken kunde en syn på ἁμαρτία vara sammankopplat med att vara okunnig, att inte veta vad man gör eller varför. Det var motsatsen till konsekvenstänk som innebär att känna till varför man handlar och framför allt vilka konsekvenser ens handlingar får. Motsatsen till ἁμαρτία kunde därför förstås som att man visste vad man gjorde, vilket innebär att man ansågs fatta beslut som var genomtänkta och som därmed innebär att det man gjorde var det rätta.⁶⁴ Den judiska lagen sågs inte på, av Paulus, som totalt av ondo i relation till ἁμαρτία. Lagen ansågs synliggöra de synder som sågs som överträdelsesynder, men lagen tog inte bort ἁμαρτία. Däremot kunde lagen påverka människan på ett positivt sätt genom att människan inte bröt mot lagen hela tiden.⁶⁵ Ur ett judiskt perspektiv sågs överträdelsesynder som något alla gjorde sig skyldiga till någon gång. Att människor begår synder är en tematik som är genomgående i nya testamentet. Kristna var ideala människor i relation till icke-kristna då de ansågs ha blivit förlåtna för sina synder och inte längre var slavar under synden.⁶⁶

3.2 Synen på synden i Romarbrevet, en översiktlig genomgång

Paulus skriver i Rom 1:24 att Gud lät människorna följa sina begär. När Paulus skriver ordet ἐπιθυμία, som betyder begär, så är det en referens till lust. Att känna begär till något är synonymt med den fysiska lusten som är något stoikerna ser som viktigt att tygla. Paulus brukar syfta till synd när han nämner ordet lust eller begär.⁶⁷

Syndens kärna nämns i Rom 1:24–25. Paulus framställer att den stora synden är att vända sig bort från sanningen, att dyrka det skapade istället för dess skapare. Det är det människorna gjort sig skyldiga till. Konsekvensen av det blev att Gud utelämnade människorna åt orenhet, som en konsekvens av deras synd. Det som är orent när det gäller sexuella handlingar är hur de som ägnar sig åt samkönat sex ruckar på fastslagna roller. Det är det beteendet som krockar med det som samhället ser som naturligt, med andra ord, den

---

⁶³ E. P. Sanders, Sin (NT). I: David Noel Freedman et al. (red.), *The Anchor Bible Dictionary*, Vol. 6: Si-Z. (New York, NY: Doubleday, 1992), s. 40–46

⁶⁴ Sanders, Sin, s. 40–41

⁶⁵ Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 171–172

⁶⁶ Sanders, Sin, s. 41–43

⁶⁷ Brooten, *Love Between Women*, s. 237–238

rollstruktur som är genusbaserad; att kvinnor är de passiva och männen de aktiva.⁶⁸ Paulus utmanar i Rom 1:18–2:5, en syn på judar som oförmögna att handla fel och likställer därmed judar och hedningar inför Gud.⁶⁹

Paulus judiska bakgrund gjorde honom insatt i Torah, den judiska kanon, och Rom 1:26–32 följer samma tema som 3 Mos 18:22 där innehållet pekar på att män inte ska ingå i samkönade relationer. Däremot nämns inget om kvinnliga samkönade relationer. 3 Mos 18:22 beskriver den samkönade relationen som något avskyvärt och i Rom 1:26–32 benämns det som förnedrande, onaturligt och att de som lever så förtjänar döden, men Paulus nämner inte ordet ἀμαρτία. Det kan också vara ett sätt för Paulus att beskriva ἀμαρτία med andra ord.⁷⁰

Paulus gestaltar Gud som en domare som dömer människorna för deras handlande. Detta handlande är intressant att reflektera kring, är det handlandet med och mot andra människor eller är det handlandet i relation till Gud? Guds handlande framställs av Paulus som en konsekvens av Guds vrede. Anledningen till att människorna syndat mot Gud genom att vända Gud ryggen beror på att människornas sinne var förvrängt. Konsekvensen blev att Guds vrede drabbade människorna genom att Gud överlämnade människorna till skamliga lustar med varandra, som nämns i Rom 1:26. Men vilken är då synden? Är synden att människorna vänt sig bort från Gud och att Gud därför övergivit dem, alltså släppt på kontrollen, och gjort alla människor benägna att handla enligt sina innersta begär och därmed få utlopp för lusten? Det skulle i så fall innebära att människornas handlande var en konsekvens av att de vänt Gud ryggen. Frågan är om människorna, om Gud vänt dem ryggen, i så fall kan hållas ansvariga för sina handlingar.⁷¹

I Rom 3:9 nämns en variant på ἀμαρτία, dock är det främst en återkoppling till Rom 2:12. Paulus ger uttryck för sin syn på ἀμαρτία som en förslavande kraft som människorna står under. Människornas attityd beskrivs ungefär som att de inte vet vad de gör och inte är kapabla att veta. Denna form av ἀμαρτία kan beskrivas som en konsekvens av att människorna dyrkat det skapade istället för dess skapare. I förlängningen gör det att den konsekvens som ἀμαρτία fört med sig var att Gud utlämnat alla människor till skamfulla

---

⁶⁸ Brooten, *Love Between Women*, s. 232–234

⁶⁹ Linebaugh, *God, Grace, and Righteousness*, s. 100–103

⁷⁰ Brooten, *Love Between Women*, s. 281–282

⁷¹ Jae Hyun Lee, *Paul's Gospel in Romans: A Discourse Analysis of Rom 1:16–8:39* (Leiden: Brill, 2010), s. 141–153.

lidelser. De skamfulla lidelserna ska då vara ett tecken på att människorna innersta lustar också straffat dem direkt genom de skamfulla lidelserna.⁷²

Paulus syn på ἁμαρτία kunde beskrivas som en aktiv och förslavande kraft. I Romarbrevet beskriver Paulus hur synden kom in i världen och blev en dominerande kraft som planterade girigheten hos människorna. Genom den judiska lagen fann synden en väg in i människorna och blev på så sätt en förslavande kraft. Paulus beskriver hur man ska undkomma synden och det är genom att låta döpa sig och på så sätt dö bort från det köttsliga begäret. Paulus ser inte på ἁμαρτία som något man kan vända om från, utan som en kraft som styr det köttsliga begäret. Paulus påpekar, genom Romarbrevets tre första kapitel att alla människor är under synden. Paulus betonade att judarna inte exkluderats från ἁμαρτία, då den judiska lagen inte innebar ett skydd från ἁμαρτία. Detta berodde dels på att ἁμαρτία funnits i världen sedan skapelsen och dels för att lagen snarare synliggjorde ἁμαρτία.⁷³

I kapitel tre menar Paulus att Gud inte gör skillnad på människor, att alla människor är syndare.⁷⁴ Genom att förstå kapitel tre utifrån detta perspektiv så är det de judiska läsarna som är det tredje kapitlets primära mottagare, samt att även de hedniska läsarna ges en förståelse om att alla är lika inför Gud.⁷⁵ Rom 3:19–20 handlar om att den judiska lagen inte är ett skydd mot ἁμαρτία, utan är ett synliggörande av ἁμαρτία.⁷⁶ I Rom 3:23 betonar Paulus att alla människor har syndat. De synder människorna gjort sig skyldiga till har ingen individuell betydelse, utan klumpas samman av Paulus genom att ange att människorna *har* syndat, oberoende av hur många gånger man syndat. Genom Jesus Kristus såg Paulus ἁμαρτία som ett avslutat kapitel för alla Kristustroende människor.⁷⁷

I Rom 4:7–8 hänvisar Paulus till Ps 32 och pekar på att alla människorna kan förlåtas för sina synder.⁷⁸ Förlåtelsen handlar om att vara rättfärdig inför Gud. Denna rättfärdighet kan inte nås genom handlingar, endast genom tro.⁷⁹

Rom 5:8 beskriver Guds kärlek till alla människor, troligen menat som *trots* människornas handlande mot Gud, genom att Gud offrade sin son. Det är ett argumenterande av Paulus som bottnar i Jesu död som det otvivelaktiga beviset för Guds kärlek till människorna.⁸⁰ Rom 5:12–13 anspelar på att Adams handlande i trädgårdsberättelsen, 1 Mos

---

⁷² Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 86–92

⁷³ Sanders, *Sin*, s. 44–46

⁷⁴ Brooten, *Love Between Women*, s. 207

⁷⁵ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 200–202

⁷⁶ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 92–93

⁷⁷ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 101–102

⁷⁸ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 242, s. 246–247

⁷⁹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 112–114

⁸⁰ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 130–132

2:17 och 1 Mos 6:1–6, innebar att alla människorna fick ta straffet. Att Gud då kastade ut Adam och Eva från paradiset är en anspelning på att människorna gått miste om Guds härlighet. Genom Adams synd kom döden och den drabbade alla människor. Att Paulus menar att synden fanns innan det judiska folket utvaldes av Gud gör ἀμαρτία till en delvis semantisk fråga. Paulus slår fast att lagen endast synliggör ἀμαρτία då lagen markerar överträdelser. Därmed är lagen inget skydd mot ἀμαρτία.⁸¹ Rom 5:19–21 är en utvidgning av Rom 5:12–13⁸²

Rom 6:1–2 handlar om att Paulus, genom att ställa två frågor med för honom givna svar, ger sina läsare de givna svar som frågorna indikerar. Paulus menar att människorna, genom Kristus, dött bort från ἀμαρτία och därmed inte längre är slavar under ἀμαρτία eftersom de är i Kristus. Det är en anspelning på att liksom Kristus dött och återuppstått har människornas relation till ἀμαρτία förändrats.⁸³ Rom 5:6–7 refererar till dopet som en markering om att människornas syndiga kroppar har dött. Genom Kristi död på korset har all mänsklig synd tagits bort och ἀμαρτία som förslavande kraft har övervunnits.⁸⁴ I Rom 6:10–14 markerar Paulus att döden inte längre är människornas lön. Människorna är i Kristus genom att Kristus dött för alla människor och tagit på sig alla människors synder. Att vara *i Kristus* manifesteras genom att människorna dött bort från ἀμαρτία för att istället leva för Gud.⁸⁵ Rom 6:15–18 skriver Paulus att människorna är slavar, men att de nu bytt ägare. Att vara slav innebar, i den grekisk-romerska kontexten, att vara underställd sin ägare. Med detta vill Paulus betona att det nu inte är fritt fram att leva samma syndiga liv som de levt innan Kristus. Istället använder Paulus slavbegreppet för att betona att slavens uppgift är att lyda sin herre. Det är en form av stoiskt tankesätt som kommer till uttryck, när Paulus först skriver vad som är en slavs uppgift, betonar sedan att alla är slavar och ger sedan två alternativ; det ena om att vara slav under ἀμαρτία och synda, det andra att vara slav under Gud, och lyda.⁸⁶ Paulus sammanfattar i Rom 6:23 vad slavens lön blir, beroende på vem som är slavens herre. Den som är slav under ἀμαρτία får döden som lön, men den som är slav under Gud får evigt liv som lön.⁸⁷

Rom 7:16–21 behandlar den judiska lagen som något gott. Man kan fråga sig varför han gör detta, men argumentet för att göra det är densamma som att förkasta lagen.

---

⁸¹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 139–141

⁸² Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 144–146

⁸³ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 151–152

⁸⁴ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 153–155

⁸⁵ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 155–158

⁸⁶ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 164–167

⁸⁷ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 169–170

Paulus menade att lagen synliggjorde ἀμαρτία. När Paulus förklarar att det är kroppens köttsliga natur som är anledningen till de onda handlingarna så synliggör Paulus kampen. Det är det andliga och köttets kamp som manifesteras och därigenom blir lagen något gott, eftersom det är lagöverträdelser som markerar att göra det onda.⁸⁸ Rom 7:19–20 är ett intressant exempel på hur Paulus beskriver syndabegreppet med andra ord än ἀμαρτία. Det blir underförstått då de båda verserna, på det grekiska grundspråket, binds samman med konjunktionen δὲ och som enklast översätts med ett argumenterande *men om*. Rom 7:19 beskriver ἀμαρτία med andra ord och Rom 7:20 handlar om och skriver ut ordet för ἀμαρτία. Paulus skapar en större förståelse hos sina läsare genom att använda ett ”jag”, istället för att helt utesluta subjektet i relation till ἀμαρτία.⁸⁹ Det Paulus vill att läsaren ska förstå är att det handlar om människans köttsliga begär som påverkar och gör människan till slav under synden.⁹⁰

Rom 8:3 handlar om att den judiska lagen i sig inte kunde rå på köttet i människorna. Den judiska lagen blev svag och blev, istället för att tjäna Guds syfte, underställd ἀμαρτία. Genom Kristus kunde lagen istället bli till något positivt då det synliggjordes att människorna tidigare varit under ἀμαρτία, till att istället vara underställt Gud, därmed blev den judiska lagen vägen till rättfärdighet.⁹¹

3.2.1 Sammanfattande analys av ἀμαρτία och samkönade relationer

Paulus använder sig inte av ordet ἀμαρτία i Rom 1:18–32, som är föremålet för min granskning av hur Paulus beskriver samkönade relationer och ἀμαρτία i Romarbrevet. Inte heller ordet för hedning, ἔθνος, som även kan översättas med ”grek”, nämns i textavsnittet.⁹² Ett sätt att kategorisera människorna fanns på denna tid i form av att ange dem som antingen judar eller hedningar. Greken benämndes normalt som hedning.⁹³

---

⁸⁸ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 190–194

⁸⁹ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 360–361

⁹⁰ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 373

⁹¹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 205–206

⁹² Brooten, *Love Between Women*, s. 203–204

⁹³ Brooten, *Love Between Women*, s. 220

Den samkönade relationen innebär för Paulus ett brott mot den samhällsliga ordning som etablerats genom skapelseordningen. Ur det perspektivet kan brottet ses som en synd då det går emot skapelseordningen, en ordning som Gud etablerat.⁹⁴

3.2.2 Gudsbilden i Romarbrevet

I Rom 2:9–10 går Paulus igenom människornas grundläggande förutsättningar, att de som gör det onda ska drabbas av det onda och de som gör det goda ska få uppleva det goda. I Rom 2:11 förmedlar Paulus slutsatsen att människorna är lika inför Gud.⁹⁵ Anledningen till att Paulus inte pekar ut en särskild grupp som skyldiga för handlandet mot naturen är att alla människor är lika skyldiga inför Gud.⁹⁶ Handlar människan felaktigt och därmed gör det onda så slipper ingen undan Guds vrede.⁹⁷ Den gudsbild som framträder i kapitel tre när Paulus framstår som särskilt kritisk till judarna är att judar och hedningar inte står åtskilda i relation till Gud. Särskilt tydligt är det i Rom 3:23 där Paulus påtalar att alla människor är syndare och att den judiska lagen inte är ett skydd mot synden, utan snarare ett tydliggörande av synden.⁹⁸

Paulus använder sin retorik för att beskriva något som är allmänmänskligt; kampen mot den bristande självkontrollen. Det som främst kommer till uttryck är att människorna tappat fokus och det är underförstått att Paulus syftar till något centralt som Paulus anser att alla människor behöver ha i sitt liv.⁹⁹ Paulus pekar på att de människor som syndar är under Guds vrede.¹⁰⁰ Paulus menar att alla människor är syndare då de handlat fel inför Gud.¹⁰¹ Ordet för synd, ἀμαρτία, förekommer först i kapitel 2 och då i samband med den judiska lagen. Paulus likställer juden och hedningen (greken) inför Gud och menar att alla människor har syndat. Detta leder i sin tur till att Gud ska döma alla människor.¹⁰²

Gudsbilden går att sammanfatta som att alla människor har syndat inför Gud, men Gud har förlåtit alla människor genom att offra sin egen son.¹⁰³

---

⁹⁴ Brooten, *Love Between Women*, s. 264–266

⁹⁵ Brooten, *Love Between Women*, s. 208

⁹⁶ Brooten, *Love Between Women*, s. 217–218

⁹⁷ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 146

⁹⁸ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 203–211

⁹⁹ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 110

¹⁰⁰ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 147–149

¹⁰¹ Linebaugh, *God, Grace, and Righteousness*, s. 93–96

¹⁰² Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 62–63

¹⁰³ Det finns litteratur om gudsbilden i Romarbrevet som kan förklara den mer innerligt, men denna uppsats tidsbegränsning har gjort litteraturen svår att nå. Ett exempel är Halvor Moxnes *Gud för de ugudelige*.

3.2.3 Retoriskt knep

Paulus brevskrivande kan beskrivas som en retorisk och teologisk blandning. Paulus använder en äldre brevskrivartradition för att retoriskt förmedla sin teologi. Ett exempel på hur Paulus arbetar retoriskt är att använda sig av en fiktiv person att ställa frågor till. Dessa frågor har en på förhand logisk utgång för att få den fiktiva personen att själv komma till den logiska insikten. Läsaren kan mycket väl relatera till den fiktiva personen det blir då som en dialog mellan Paulus och brevets läsare. Att använda sig av en annan person, ett djur eller liknande var ett retoriskt grepp under antiken. Ett exempel är användningen av ett *jag*. Vem som åsyftas kan vara en aning oklart, antingen handlar det om brevskrivarens egna eller annan persons upplevelser. I grunden handlar ett sådant resonemang, särskilt i samband med att ett ”*jag*” används för att berätta om en händelse där exempelvis den bristande självkontrollen står i centrum, om något allmänmänskligt. Ett exempel är Rom 7:19–20.¹⁰⁴

Det effektfulla språket som Paulus använder sig av är en nyckel i Paulus retorik. Det kommer särskilt till uttryck när Paulus vill skapa en förståelse hos brevets mottagare att alla människor, oavsett kvinna eller man, är lika inför Gud. Risken är att man missar det effektfulla i ordval som kvinna och man innebär om man inte tänker sig för, men för den uppmärksamme är det tydligt att Paulus valt ett inklusivt språk som därmed inte utesluter någon.¹⁰⁵

Att handla *παρὰ φύσιν* var ett resultat av Guds respons på människornas syndiga leverne. Vilket innebar att människorna vände sig bort från Gud och i förlängningen vände sig Gud bort från människorna så att människorna handlade *παρὰ φύσιν*, onaturligt.¹⁰⁶ Paulus nämner inte vilka som handlar *παρὰ φύσιν*, utan skriver att det är *θήλειαι* (kvinnor) och *ἄρσενες* (män) som begår handlingarna. Det är ett sätt för Paulus att inte göra skillnad på människor, vilket också är den gudsbild som förmedlas av Paulus genom Romarbrevet. Det baseras på att Paulus inte nämner vilka som begår handlingarna, samt att Paulus inte skriver ut att det specifikt handlar om judar eller hedningar.¹⁰⁷ Genom att Paulus inte pekar ut vilka som handlar mot naturen, utan benämner dem som *kvinnor* och *män*, men samtidigt använder en handling som av judar under Paulus tid var förknippad som ett hedniskt beteende så kunde

---

¹⁰⁴ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 15–29

¹⁰⁵ Hayes, *Biblical Exegesis*, s. 92–93

¹⁰⁶ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 101–102

¹⁰⁷ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 109

han etablera kontakt med alla av brevets mottagare. Det är en retorik som kan tilltala alla eftersom han inte gör skillnad på människor.¹⁰⁸

Att Paulus beskrev samkönade relationer som något onaturligt handlar om att sätta agendan och fånga läsaren genom ett exempel som läsaren, troligtvis den judiska läsaren, ska uppfatta som självklart, att det handlar om ett typiskt hedniskt beteende.¹⁰⁹

Guds straff drabbade de som ägnade sig åt avgudadyrkan, vilket fick till följd att de som gjorde ådrog sig Guds straff följde det inre begäret eftersom de tappat, eller saknat, fokus på Gud. Att Paulus inte specificerar vilka som handlat fel i relation till Gud är ett retoriskt grepp, ett grepp som den judiske läsaren kan relatera till eftersom samkönade relationer, som Paulus beskrivit, under antiken kunde anses vara ett hedniskt beteende. Paulus fortsätter i kapitel 2 på ett öppet sätt att beskriva hur Guds straff drabbar alla människor, oberoende av judisk eller hednisk härkomst.¹¹⁰

En av de tolkningsmöjligheter som finns i Rom 1:26–27, är att Paulus fördömde samkönade relationer. En annan tolkningsmöjlighet är att Paulus fördömde analsex mellan kvinna och man och då även samkönade relationer, män emellan. En tredje tolkningsmöjlighet är att Paulus beskriver samhällets syn på samkönade relationer och att han då framhäver det som anses vara att leva enligt naturen, och därmed antikens norm för synen på relationer, är den mellan man och kvinna.¹¹¹

Ett retoriskt grepp med användandet av naturligt och onaturligt kan ha varit att synliggöra det som var allmängiltigt, rollstrukturerna som bas för det som tänktes vara att agera naturligt. Paulus nämner ordet ἀκαθαρσία, med betydelsen oren. Det kan vara ett sätt för Paulus att peka på hedningarna, ett typiskt hedniskt beteende, utifrån sin judiska bakgrund.¹¹² Det som Paulus därför såg som onaturligt, ur ett skapelseteologiskt perspektiv, var när den givna rollstrukturen bröts och män och kvinnor bytte roller i samkönade sexuella relationer.¹¹³ Paulus ansåg att samkönade relationer var lustuttryck samt ett onormalt rollstrukturöverskridande. Paulus hade inte kärleken i åtanke beträffande samkönade relationer, endast lusten och begäret.¹¹⁴

Paulus nämner inte ἀμαρτία, med betydelsen synd, i Rom 1:26–27. Kännedom om ἀμαρτία var mest troligt vigd åt de som levde enligt lagen, judarna. Paulus beskriver

---

¹⁰⁸ Brooten, *Love Between Women*, s. 205–207

¹⁰⁹ Marchal, *Studying Paul's Letters*, s. 36–42

¹¹⁰ Brooten, *Love Between Women*, s. 204–206

¹¹¹ Brooten, *Love Between Women*, s. 192

¹¹² Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 103–111

¹¹³ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 106–108

¹¹⁴ Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 111

samkönade sexuella handlingar som *παρὰ φύσιν*, med betydelsen mot naturen, och det är troligt att det var ett retoriskt knep. Varför Paulus valde att inte använda *ἀμαρτία* utan andra ord berodde på att han i kapitel 1 vänder sig till hedningar och det säkraste sättet att skapa förståelse var att använda ett språk som mottagarna kunde förstå.¹¹⁵ Det retoriska draget av Paulus är att byta ut *Gud* mot *naturen*. Handlingar *παρὰ φύσιν* blir då indirekt handlingar mot Gud.¹¹⁶

Sättet som Paulus lägger upp sin argumentation är att han varvar hur han väljer att lägga fram de bra och mindre bra nyheterna. Paulus väljer att först ta den negativa sidan; vad som sker med den eller de människor som handlar fel och gör det onda. Sedan tvärtemot då han tar upp vad som sker med den eller de människor som gör det goda. Så är Paulus egna argumentation uppbyggd i Rom 1:18–32. Avslutningsvis lyfter Paulus fram gudsbilden, att Gud inte gör skillnad på människorna, vilket innebär att samma sak gäller för alla människor.¹¹⁷ Ett exempel på detta är Rom 1:18–2:11.

Att Paulus nämner ordet *παρὰ φύσιν* kan vara ett sätt för Paulus att instruera de som möjligen saknar uppfattning om, och är i behov av upplysning gällande, vad som är ett rätt repektive felaktigt handlande och vad konsekvenserna blir för gudsrelationen. Att beskriva en handling som naturlig i relation till *παρὰ φύσιν* är ett sätt för Paulus att retoriskt visa att den naturliga handlingen är ett uttryck för respekt för Guds vilja och på samma sätt visa att den handling som är *παρὰ φύσιν* är ett handlande i motsats till Guds vilja.¹¹⁸

3.2.4 Relationen mellan människa och Gud

Paulus användning av samkönade relationer som exempel, är ett sätt att beskriva relationen mellan människan och det gudomliga. Det är ett sätt för Paulus att visa hur förvirrat människor kan handla, när de tappat sin fokus. Ett sådant sätt att se på den samkönade relationen innebär att det, för Paulus, finns en huvudfokus som delas av alla och som man missat. Det handlar i så fall om att de som ägnar sig åt samkönade relationer dels inte vet vad de gör, samt att den samkönade relationen innebär att vända sig bort från Gud. Det är också ett sätt att instruera läsaren på ett moraliskt plan. Det handlar om att visa vad man inte ska göra i relation till Gud.¹¹⁹

---

¹¹⁵ Engberg-Pedersen, *Paul and the Stoics*, s. 185

¹¹⁶ Brooten, *Love Between Women*, s. 272–273

¹¹⁷ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 144–147

¹¹⁸ Brooten, *Love Between Women*, s. 216–217

¹¹⁹ Brooten, *Love Between Women*, s. 199

Paulus hade skapelsen som grund i sin tanke om det naturliga. Den utgick från att kvinnan skapats genom mannen och att kvinnan skulle vara till för mannen. Att kvinnor då ingick samkönade relationer med varandra sågs därför som ett förnekande av denna gudagivna ordning. Utifrån perspektivet att kvinnan skapades genom mannen så skulle kvinnans roll vara som undergiven mannen och vice versa.¹²⁰ Varför Paulus nämner att kvinnorna och männen *bytte ut* det naturliga umgänget mot ett onaturligt, kan vara ett sätt för Paulus att betona en förförståelse som han trodde existerade hos brevets läsare. Det onaturliga blir för Paulus ett sätt att förklara i relationen till Gud, vad som är och inte är ett beteende i enlighet med Guds vilja.¹²¹

3.2.5 *παρὰ φύσιν*

Ett nyckelord i den grekiska texten är *παρὰ φύσιν*; med betydelsen *mot naturen*. Paulus använde ett särskilt språkbruk som var ämnat att bli förstått av brevets mottagare. När det gäller avsnittet om samkönade relationer, så är frågan vilken innebörd en handling mot naturen hade och särskilt i relation till synen på samkönade relationer bland judar.¹²² Det som är naturligt är något som kan förklaras som en allmänt accepterad samhällssyn, där ett accepterat handlande är tecken på hur socialt accepterat ett beteende är.¹²³ Det naturliga för Paulus var att leva enligt den skapelseteologiska ordningen. Därmed får uttrycket *παρὰ φύσιν* den indirekta betydelsen av vad som är en onaturlig handling.¹²⁴ Det Paulus menar när han beskriver hur kvinnorna och männen agerade *παρὰ φύσιν*, mot naturen, är hur deras inre lustar tog sig uttryck och att den bristande självkontrollen tog över och styrde både kvinnor och män till göra det som inte var rätt, med andra ord det onaturliga.¹²⁵ Att göra det som är *παρὰ φύσιν* innebar att göra det som inte hörde till det som var kontextuellt, socialt och samhälleligt, accepterat.¹²⁶

Paulus intention med brevet och varför denne valde att använda orden naturligt och onaturligt i benämningen av sexuella handlingar var att framhålla att det inom sexuella relationer finns rätt och fel. Eller om man så önskar; ett gudsfrånvänt och ett gudstillvänt sexuellt beteende. En handling som är *παρὰ φύσιν* kan även kopplas till djurvärlden och syftas

¹²⁰ Brooten, *Love Between Women*, s. 240–241

¹²¹ Brooten, *Love Between Women*, s. 244

¹²² Nissinen, *Homoeroticism in the Biblical World*, s. 105

¹²³ Svartvik, *Bibeltolkningens bakgator*, s. 292

¹²⁴ Svartvik, *Bibeltolkningens bakgator*, s. 292–293

¹²⁵ Lee, *Paul's Gospel in Romans*, s. 119

¹²⁶ Brooten, *Love Between Women*, s. 241–253

i så fall till det som strider mot djurens natur. Då ett handjur, enligt Platon, aldrig skulle ha samkönat sex då det skulle strida mot den rådande naturliga ordningen. Det är dock en bristfällig koppling då andra filosofer, som Aristoteles, noterat samkönade tendenser hos djur.¹²⁷

3.2.6 Varför skriver Paulus om *παρὰ φύσιν* och *ἀμαρτία*

Varför Paulus skrev om synd var för att betona att Kristus skulle komma åter inom en snar framtid. Att det var nära. Paulus ansåg att det hedniska beteendet utgjorde en grund och anledning för att hans mission behövdes. Att Kristus behövde komma en gång till berodde på att det var då som Guds rike skulle etableras på jorden. Därför var det viktigt för Paulus att få hedningarna, samt de judar som inte var Kristustroende, att komma till insikt om att enda räddningen för dem var genom tron på Kristus. Vägen från synden gick genom dopet, då synden dog bort och föddes in i ett rättfärdigt liv. Utifrån bilden av att Kristus snart skulle komma åter hade Paulus insett att människornas beteende var tvunget att ändras och skifta fokus. Synden beskrivs av Paulus som så stark att den inte undantar någon, inte ens den judiska lagen står över synden. Paulus betonade att Kristus offrats av Gud för att rentvå alla människor från synden och därför var tron på Kristus enda vägen.¹²⁸ Paulus anklagar människorna för att handla fel, *παρὰ φύσιν*, och förklarar människoras handlande som att de är slavar under *ἀμαρτία* och inte under Gud. Människorna ska förstå att deras handlingar inte är de rätta och att de måste skifta fokus, från sig själva till Gud och Kristus.¹²⁹

3.3 Reflektion

Paulus syn på *ἀμαρτία* genom Romarbrevet är att det är en förslavande kraft som man inte kan vända om från, men genom Kristus har kraften inte längre kontroll över människan. För att Gud återigen skulle kunna bli människornas fokus, och därmed undkomma *ἀμαρτία* som förslavande kraft, krävdes det att Gud manifesterade sin kärlek till människorna genom att offra sin son som ett syndoffer. För Paulus finns det bara ett sätt som leder till rättfärdighet hos Gud och det är genom tron på Jesus Kristus; att låta den gamla syndiga kroppen dö med Kristus och återuppstå i Kristus, det vill säga genom dopet och tron på Kristus.

---

¹²⁷ Brooten, *Love Between Women*, s. 272–275

¹²⁸ Fredriksen, *Sin*, s. 27–49

¹²⁹ Byrskog, *Romarbrevet 1-8*, s. 40, 49

Kapitel 4: Slutsats

Det tidigare forskning visat är att Paulus stoiska tankedrag haft inverkan på hur Paulus hanterat frågor som berört exempelvis sexuella handlingar. Paulus judiska bakgrund innebar att denne hade en förförståelse för den judiska kanon och det manifesteras genom att Paulus i Romarbrevet bland annat använder sig av 3 Mosebok, Psaltaren och Salomos Vishet, i relation till samkönade relationer. Att alla människor är i behov av nåden beror på att Paulus kristologi är central i Romarbrevet. Detta märks i Paulus förklaring av vilka som är syndare; alla människor. Paulus tankar om vad som är naturligt och onaturligt handlar om korrekt och felaktigt sexuellt beteende. Det felaktiga sexuella beteendet kan kopplas till det stoiska tankesättet där det primärt handlar om att lusten och begäret står i centrum och är roten till det felaktiga handlandet.

4.1 Hur använder Paulus ἀμαρτία och besläktade ord i Romarbrevet?

Synden som helhet framställs som att människorna inte vet vad de gör, för att människornas fokus är inte på Gud utan på sig själva och de känner inte till konsekvenserna av sitt handlande. På grund av att människorna handlat fel och därmed dragit på sig Guds vrede så får de utlopp för sina innersta lustar och det straff som Guds vrede innebär är att människorna förnedrar sina kroppar med varandra. Att människorna tror sig vara fokuserade gör att de tror sig vara förmer. En antik syn på ἀμαρτία var sammankopplad med att vara okunnig och det är så ἀμαρτία kommer till uttryck. Det framställs som att människorna drabbats av ἀμαρτία. Paulus egen framställning av ἀμαρτία som en dynamisk kraft. Detta gjorde att människorna var slavar under ἀμαρτία och kanske rent av inte visste vad de gjorde, ungefär som att människornas svaga sinne utnyttjades av ἀμαρτία och fick människorna att handla tvärtemot vad de egentligen önskade. Paulus använder ἀμαρτία för att påvisa att det onda finns i världen och att alla drabbas, oavsett gudsrelation.

4.2 Hur skriver Paulus om samkönade relationer i Rom 1:26–27?

De som handlat παρὰ φύσιν är både kvinnor och män. Den samkönade handlingen framställs av Paulus uteslutande som ett lustuttryck. Att män hade samkönat sex med andra män står uttryckligen i texten, men kvinnornas handlande är inte lika självklart. Paulus skriver att

kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget mot ett onaturligt. En möjlig tolkning är att kvinnorna hade samkönat sex med andra kvinnor. Det skulle innebära ett brott mot skapelseordningen och den genusbaserade rollstrukturen.

Att kvinnorna bytte ut det naturliga umgänget med männen mot ett onaturligt kan innebära att istället för att ha sex med barnalstrande syfte så ägnade de sig åt ett preventivt sexuellt umgänge med män; analsex. Det är ett absolut uttryck för lust. Då Paulus influerats av stoiska tankesätt ansåg han att den fysiska njutningen var onödig eftersom den var temporär. Däremot innebär det att om den sistnämnda tolkningsmöjligheten är korrekt så är dock de två genusbaserade rollerna intakta; kvinnan är fortsatt den passive och mannen den aktive i den sexuella akten. Konsekvensen för detta skulle då bli att kvinnornas brott delades med männen då de ägnade sig åt lustuttryck utan syfte att fortplanta sig.

Att män låg med andra män var uttryck för total lust då det saknas barnalstrande möjligheter för män att ha samkönat sex med andra män. Det innebar dock ett större brott för män med samkönade relationer än vad kvinnorna utsatte sig för då männen ruckade på den naturligt givna ordningen i den sexuella akten; mannen tog rollen som den aktive, men också som den passive i den sexuella handlingen, därmed ett brott mot Guds skapelseordning. Att kvinnorna ägnade sig åt samkönade relationer var direkt onaturligt och snarast en imitation av det manliga i den sexuella akten. Detta då kvinnorna saknade en penetrerande funktion.

4.3 Hur kan Paulus bruk av ἀμαρτία och besläktade ord förstås i relation till den historiska, religiösa och kulturella kontext där Romarbrevet skrevs?

Guds skapelseordning är ett uttryck som Paulus använder sig av för att visa på vad som är givet av Gud i skapelsen; att mannen skapades först och kvinnan därefter och därigenom är mannen överordnad kvinnan och kvinnan underordnad mannen. Paulus ansåg att hedningarna levde ett liv som kunde ses som onaturligt och i det närmaste förkastligt, då deras huvudfokus var på sig själva och inte på Gud. Paulus ansåg därigenom att avgudadyrkan och ett självcentrerat fokus var grundläggande för ett hedniskt beteende.

4.4 Har Paulus ord om ἀμαρτία och samkönade relationer sin grund i den kulturella kontext som Paulus rörde sig i?

Den genusbaserade rollstruktur som var normen under antiken och sågs som det naturliga sättet att leva kom sig ur skapelsen där mannen skapades först och kvinnan därefter. Detta var det korrekta sättet att leva under antiken, i den kontext Paulus är sprungen ur. Det sågs som skamligt för en man att vara den passive i en sexuell relation, då den rollen var vikt åt kvinnan, eftersom den passive innebar att vara den underordnade som penetrerades i relation till den aktive som var den överordnade och penetrerade den underordnade. Som hellenistisk jude under antiken fanns det två ”skolor” att ta hänsyn till; den grekiska mentorsliknande pederastin och den romerska synen som baserades på samhällelig status.

Pederastin var temporär och pågick mellan 12–17 års ålder. Den unga pojken hade en mentor som skulle hjälpa pojken att bli man, i gengäld fick mentorn ha sex med den unga pojken. Då pojken blivit man skulle denne lämna den pederastiska relationen, gjorde inte den yngre mannen det då denne ansågs ha blivit man så sågs det som skamligt på grund av den genusbaserade rollstrukturen.

Den romerska kontexten hade ett system uppbyggt på samhällelig status. Slavar och prostituerade sågs som ägodelar och kunde därför utnyttjas sexuellt av dess ägare, utan att det sågs som skamligt. Detta eftersom det var slaven eller den prostituerade mannen som drog vanära över sig då denne blev den passive i den sexuella relationen.

4.5 Använder Paulus ord som syftar på samkönade relationer, παρὰ φύσιν, ἀμαρτία och besläktade ord tillsammans i Rom 1:18–32 och i så fall hur?

Paulus använder sig inte av ordet ἀμαρτία i Rom 1:18–32, som är det största föremålet för min granskning av hur Paulus beskriver samkönade relationer och ἀμαρτία i Romarbrevet. Däremot används ordet παρὰ φύσιν, med betoning på handlingar mot naturen. Att männen förnedrade sina kroppar med varandra är en referens till de rollstrukturer som var etablerade under antiken. Att en man tog den passiva rollen ansågs skamligt då mannen omanliggjordes i den sexuella akten genom detta handlande. Det var skamligt dels för att det var ett brott mot skapelseordningen, att mannen skulle vara den överordnade och kvinnan den underordnade, men också för att det var en sexuell relation som inte var eller kunde vara barnalstrande.

4.6 Innebär Paulus syn på ἀμαρτία att samkönade relationer är synd, enligt Paulus i Romarbrevet?

Den stora frågan är om människornas samkönade handlingar är synd eller om de är en konsekvens av synden.

Paulus lyfter inte fram den samkönade relationen som något positivt, men avsaknaden av ordet ἀμαρτία i relation till vad de gör med varandra gör att en klassificering av handlingen som ἀμαρτία uteblir och istället bör klassas som förkastlig. Anledningen till att det bör ses som förkastligt är att människorna ägnade sig åt lustuttryck. Den stora synden människorna gjorde sig skyldig till var att de dyrkat det skapade istället för dess skapare. Men det är inte en okomplicerad slutsats. Sannolikt har Paulus utelämnat ἀμαρτία som ett retoriskt knep för att på ett pedagogiskt sätt instruera brevet läsare om vad som är att gå emot, och vad som är att handla i enlighet med, Guds vilja. Paulus använde dock ofta orden lust och begär som synonymer till att synda. Anledningen är att ἀμαρτία kom till uttryck genom lidelserna; sorg, ilska och njutning. Utifrån dessa perspektiv anser jag att Paulus såg samkönade relationer som synd.

I Rom 1:26–27 nämns inte ordet ἀμαρτία och det människorna gjort fel framställs som att deras fokus varit riktat på sig själva och inte på Gud. Med den bakgrunden anser jag att människornas synd inte var att de ingick i samkönade relationer. Anledningen är att de samkönade relationerna snarast blir som en konsekvens av att de syndat, synden blir då att människorna riktat fokus bort från Gud. Men jag kan inte bortse från att Paulus benämning av lust och begär är synonymt med att skifta fokus. Fokusskiftet grundade sig i att byta riktning från Gud till en avgudadyrkan. Begäret blir då en synonym för synden och att ge efter för begäret är därför att ge efter för synden. Därför måste slutsatsen bli att Paulus såg samkönade relationer som att ge efter för synden.

Kapitel 5: Sammanfattning & avslutande reflektion

Jag har med detta arbete velat lyfta fram att det fanns bakomliggande orsaker till varför Paulus skrev så som han gjorde. En första bakomliggande orsak var att Paulus delade vissa stoiska tankesätt, men hade anpassat det för att det skulle passa hans syfte. En andra bakomliggande orsak var Paulus judiska bakgrund som innebar att Paulus var insatt i de gammaltestamentliga texterna. Kännedomen om dessa äldre texter kommer till uttryck i Paulus brev då Paulus refererar till dem vid flera tillfällen. En farisé skulle kunna tolka de gamla texterna. En tredje bakomliggande orsak var att Paulus anammade en skapelseteologi där mannen var överordnad kvinnan. En fjärde bakomliggande orsak var att Paulus beskrivning av synden skilde sig från den judiska under antiken. Paulus utvecklade en egen syn på synden som en förslavande makt. Detta gjorde att hans texter blev kristologiska eftersom tron på Kristus blev den enda möjliga vägen från synden. En femte bakomliggande orsak var att Paulus var en skicklig retoriker och detta utnyttjades av Paulus för att få fram sina budskap genom att använda ett språk som kunde uppfattas som inkluderande av både judar och hedningar.

Mitt bidrag till detta övergripande ämne har varit att belysa bakomliggande orsaker som retoriska knep och den antika kontexten som bakgrund till varför Paulus skrev detta brev. Att skriva uppsatsen på detta sätt, som berör ämnets bakgrund på ett genomgående sätt, möjliggör en helhetssyn på denna text som av många kristna betraktas som normerande. De frågor jag arbetat med i denna uppsats, om Paulus syn på samkönade relationer och Paulus förståelse av ”synd”, är aktuella i vår kontext genom pingstpastoreernas uttalande som presenterades i uppsatsens inledning. Genom att undersöka de valda delarna ur Romarbrevet utifrån ett idéhistoriskt perspektiv har bakgrunden till och anledningen till varför vissa formuleringar och åsikter kommit till uttryck i antiken klarlagts. Frågeställningen är min egen och anledningen till att den uppstod var att jag önskade ge Romarbrevet en chans att själv, på ett induktivt sätt, låta besvara mina frågeställningar. Gällande om mina nyvunna kunskaper kan hjälpa mig i yttrandet kring kristna moralfrågor, i stil med de som pastoreerna yttrade sig om i uppsatsens inledning, så anser jag att jag har vunnit ny värdefull kunskap. Jag anser att de frågor jag haft, i tillägg till de som varit uppsatsens grundläggande, har hjälpt mig i min undersökning.

Bibliografi

Primärtexter

The Greek New Testament. Utg. under red. av Barbara Aland. 5 utg. Stuttgart: United Bible Societies, 2014.

Bibel 2000: Bibelkommissionens översättning.

Sekundärlitteratur

Brooten, Bernadette J. *Love Between Women: Early Christian Responses to Female Homoeroticism*. Chicago: University of Chicago Press, 1996.

Byrskog, Samuel. *Romarbrevet 1-8*. 2 uppl. Stockholm: Verbum, 2013.

Engberg-Pedersen, Troels. *Paul and the Stoics*. Edinburgh: T & T Clark, 2000.

Fredriksen, Paula. *Sin: The Early History of an Idea*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2012.

Hayes, John Haralson & Holladay, Carl R. *Biblical Exegesis: A Beginner's Handbook*. 3rd ed. Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2007.

Jewett, Robert. *Romans: A Short Commentary*. Minneapolis: Fortress Press, 2013.

Lee, Jae Hyun. *Paul's Gospel in Romans: A Discourse Analysis of Rom 1:16–8:39*. Leiden: Brill, 2010.

Linebaugh, Jonathan A. *God, Grace, and Righteousness in Wisdom of Solomon and Paul's Letter to the Romans: Texts in Conversation*. Boston: Brill, 2013.

Marchal, Joseph A. (red.). *Studying Paul's letters: Contemporary Perspectives and Methods*. Minneapolis: Fortress, 2012.

Nissinen, Martti. *Homoeroticism in the Biblical World: A Historical Perspective*. Minneapolis: Fortress 1998.

Nordin, Svante. *Filosofins Historia: Det västerländska förnuftets äventyr från Thales till Postmodernismen*. 3., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur, 2013.

Polaski, Sandra Hack. *A Feminist Introduction to Paul*. St. Louis, MO: Chalice Press, 2005.

Price, Joan A. *Understanding Philosophy: Ancient and Hellenistic Thought*. New York: Chelsea House, 2008.

Sanders, E. P., Sin (NT). I: David Noel Freedman et al. (red.), *The Anchor Bible*

Dictionary, Vol. 6: Si-Z. New York, NY: Doubleday, 1992. S. 40–46.

Svartvik, Jesper. *Bibeltolkningens bakgator: Synen på judar, slavar och homosexuella i historia och nutid*. Stockholm: Verbum, 2006.

Elektroniska media

Siker, Jeffrey S. *Homosexuality and Religion: An Encyclopedia*. [Elektronisk resurs]: Greenwood, 2007. S. 3–5.

Dahlman, Tommy et al., 2015. Bibeln tydlig om homosexualitet.

<http://www.dagen.se/debatt/bibeln-tydlig-om-homosexualitet-1.349464>

Hämtad 23.1.2017.

Svenska kyrkan, 2010. Samkönade äktenskap.

<https://www.svenskakyrkan.se/samkonade-aktenskap>

Hämtad 23.1.2017.